

Гоблик В.В.

доктор економічних наук, доцент

Щербан Т.Д.

доктор психологічних наук, професор

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Закарпатська область, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНУ

Особливе місце у залученні іноземних інвестицій посідають транскордонні кластери, промислові парки та зони. У Європі вони переважно створювалися паралельно з формуванням єврорегіонів. Багато з них працює без координуючих структур, або користується послугами агенцій регіонального розвитку, які одночасно є учасниками єврорегіонів. Чимало спільних промислових зон чи транскордонних кластерів виникли на базі єврорегіонів в процесі еволюції з транскордонних проектів. Серед таких нових ефективних рішень є, наприклад, перша транскордонна промислова зона Ческе-Веленіце – Гмюнд на чесько-австрійському кордоні, яка охоплює прикордонні території Чехії (50 га) та Австрії (33 га). Розглянемо детальніше специфіку створення та функціонування промислових зон і їх роль в транскордонного співробітництва та залученні іноземних інвестицій.

Промислова зона (ПЗ) становить функціонально-спеціалізовану частину території міста, що включає об'єкти матеріального виробництва, комунального господарства, виробничої інфраструктури, науки та наукового обслуговування, підготовки кадрів, інші об'єкти невиробничої сфери, що обслуговують матеріальне та нематеріальне виробництво.

Розміщення промислової зони зумовлюється наявним вантажооборотом і «прив'язується» до найближчих залізничних станцій, річкових і морських портів. Характер виробничої бази визначає відстань промислової зони від зони проживання.

До складу промислової зони входять, як правило, промислові підприємства і території поєднані виробничою кооперацією, технологічною та транспортною інфраструктурою.

При цьому «стрижень» промислової зони становить системоутворююче підприємство, навколо якого повинні розвиватися інші виробництва, які посилюють його економіку та віддачу території всієї зони.

Персонал підприємств мешкає в населених пунктах, що прилягають або розташовані безпосередньо близько до неї. Управління такою зоною і її обслуговування забезпечується утвореною для цих цілей державною інвестиційною організацією або спільним підприємством, затвердженим місцевими та іноземними фірмами.

Експортна промислова зона «Гамбург»

Найстарішими ПЗ у Західній Європі є Гамбургська і Бременська в Німеччині, ще в кінці XVIII ст. включені в Митний союз. Пізніше, вже в XIX-XX ст., з'явилися зони в Кілі, Куксхафене і інших містах. Поява промислових зон саме в цих містах була не випадковою. Гамбург – це місто-земля, найбільший морський і річковий порт, розташований на річці Ельбі, в ста кілометрах від Північного моря, де знаходиться Міжнародний аеропорт та різні галузі

промисловості. Гамбурзька ПЗ складається з двох ділянок в порту, а також частині території іншої зони в Куксхафене (зона спільної торгівлі (ЗСТ) «Куксхафен», де управляє адміністрація землі Нижня Саксонія). До складу промислової зони «Гамбург» входять багаточисельні шести – і восьмиповерхові склади, пакгаузи (їх площі, використовувані для зберігання товарів, перевищують 600 тис. м), сховища для фруктів і овочів, сховища для нафти і нафтопродуктів.

Управління зони «Гамбург» істотно відрізняється від управління інших зон. Адміністрація вільного порту, яка управляє зоною вільної торгівлі (входить до складу правлячих структур землі Гамбург), має право виконувати митні функції, за винятком збору мита. Більшість складів і пакгаузів експлуатуються фірмами і приватними особами самостійно, але будівництво нових об'єктів зберігання товарів вимагає обов'язкового узгодження з керівництвом зони. Місцева влада має у своїй структурі спеціальну компанію по спорудах, яка володіє значною частиною транзитних складів ЗСТ; їй також належать і деякі пакгаузи.

Промислова зона Копенгагена

Сформувалася як зона вільної торгівлі на території копенгагенського порту в кінці XIX ст. Сьогодні Копенгаген – це не лише столиця Данії, але і найбільший морський порт, міжнародний аеропорт. Тут діють автомобільний і залізничний пороми, пов'язані з Мальме (Швеція). Високо розвинена промисловість експортної спрямованості, розташовані найбільші торгівельні фірми і банки. На нинішній час територія промислової зони Копенгагена займає близько 700 тис. м². Тут створена розгалужена і потужна мережа складських приміщень (зерносховище на 30 тис. тонн, близько 30 пакгаузів, декілька десятків транспортних депо і ін.), що мають понад 280 тис. м². площ для складування. Площі складування розширюються, оскільки підприємці-співучасники зони на землях, що орендуються в адміністрації зони, ведуть будівництво нових складів. Управляє зоною адміністрація копенгагенського порту через акціонерну компанію (адміністрації належить повний пакет акцій). Акціонерна компанія (а значить, і адміністрація порту) є власником всіх споруд, розташованих в зоні.

Діяльність зони знаходиться під контролем уряду. Спеціальним законом ЗСТ має право зберігання, сортування і перепаккування, маркірування, переробки і експонування товарів. Для створення в зоні будь-яких промислових підприємств, а також організації роздрібною торгівлі усередині зони потрібний спеціальний дозвіл Міністерства суспільних робіт. Обмеженням є наявність не декларованих товарів, оподатковуваних митом.

Експортна промислова зона у м. Масан

Створена у 1968 р. в крупному південнокорейському морському порту в затоці Чинхеман, де функціонує крупне суднобудування, електротехнічне і сталеливарне виробництва, рибопереробка. Спочатку зона мала площу 538 тис. м, тут було розміщено близько 75 підприємств з кількістю зайнятих 10 тис. чоловік, які виробляють на експорт електроніку, прилади, годинники, текстиль, взуття, шини. Передбачається розширення площі до 800 тис. м.

Управління кілька разів мінялося, поки не був створений спеціальний орган при Міністерстві торгівлі та промисловості. Цей орган має значну автономію і є своєрідним посередником між виробничими ланками і різними державними відомствами. Як пільги ПЗ отримала п'ятирічне звільнення від прибуткового податку з підприємств, розташованих в зоні, і надалі ще на три роки із

зменшенням ставки до 50%. Проте ці пільги отримали продовження і в подальші роки. Пільги мають іноземні працівники (вони звільняються від прибуткового податку, можуть переводити за рубіж отримані прибутки і ін.). ПЗ в Масане отримала знижку на 30% за використовувану електросенергію.

Експортна промислова зона Мерспін

Мерспін – це порт на півдні Туреччини, на узбережжі Середземного моря, який, до того ж, є важливим промисловим центром (автоскладання, нафтопереробка, текстильна і харчова промисловість). Дозвіл на участь в підприємницькій діяльності у цій зоні отримали більше 200 компаній, з них 15% – за участю іноземного капіталу. В нинішній час загальна площа зони становить приблизно 800 тис. кв. м; у районі Анталії (місто на південному Заході Туреччини; машинобудування, харчова і текстильна промисловість) зона складає більше 570 тис. кв. метрів; у районі Адана (місто на півдні Туреччини, крупний торговельно-промисловий центр) і в районі Ізміра (другий після Стамбулу по імпорту і головний по експорту товарів, крупний промисловий центр, міжнародний аеропорт, розташований в Ізмірській затоці моря Егейського) площі промислових зон рівні відповідно 57 тис. і 12 тис. кв. км.

Створення промислових зон та їх організаційне оформлення в Україні може бути стратегічним напрямом модернізації промисловості, виходом на сучасний, порівнянний з передовими країнами рівень розвитку. Мова йде, по-перше, про освоєння виробництва продукції сучасного технологічного рівня в масштабах, що дозволяють підприємствам зайняти гідні позиції на світових ринках. По-друге, це відновлення виробничого потенціалу, заміна застарілого обладнання й технологій на сучасні, більш продуктивні на інноваційній основі. Створення та функціонування промислової зони на певній території є стратегічним для регіональної влади, тому необхідно при розробці стратегії розвитку регіонів враховувати досвід зарубіжних країн.

Ємельянова Н.А.

здобувач кафедри міжнародного бізнесу і прикладної економіки

Донецький національний університет

м. Вінниця, Україна

ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНО-ДЕРЖАВНОГО ПАРТНЕРСТВА

Формування ідеології партнерства взагалі і приватного-державного партнерства зокрема створює передумови для прискорення створення нових і розвитку існуючих інститутів як основи модернізації економіки. Широке проникнення цієї ідеології в суспільну свідомість дозволить підняти на якісно новий рівень дизайн і реалізацію основних складових модернізації, усунути або, принаймні, пом'якшити існуючі на її шляху перешкоди.

Загальноновизнано, що реалізація проектів у формі ПДП прискорює вдосконалення регуляторної бази, призводить до безповоротності процесів підвищення прозорості і зниження рівня корупції. Орієнтація державної політики на приватно-державне партнерство неминуче приводить і до розвитку інститутів громадянського суспільства. Як великий бізнес, так і держава,